

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 20. In Daud, Lot, & alijs ostendit Deus, quòd eâ tibi reddet mensurâ, quâ tu illi dederis: & petijt ab hac muliere potum, sicut Eliezer à Rebecca.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

XVIII. Quam
miseri
cordia
Dei
Abrahæ
fecerit.
immolare eumque diuinâ & heroicâ roborauit
fortitudine, qua Dei præceptum & intrepidus &
fidelis exequeretur, hoc est: *In filij misericor-*
dia partem custodiuit. Verba sunt hæc mysterio-
sa quod dedit illi fortitudinem ad actum tam
generosum quo filium suum & iugularet, & Deo
sacrificaret. Satis hoc capio, quod in tota natura
vires non faulenti, quibus pater adeo laborare-
tur, ut filij sui, & talis quidem filij carnifex
esset, & tam excellentibus ac præclaris actibus
fidelis, nisi celesti suo deus illum fauore con-
forasset. Porro, in hoc quod illi Deus præcepit
quod fecerit illi misericordiam, vix capio,
quia in illo opere, ipse Abraham hoc Dei gra-
tia faciebat, & hoc ab illo Deo requirebat,
ut eius amore faceret, vnicuique suum im-
molaret. Sic est, non ab uno: verumtamen li-
cet quidem hoc Abraham fecerit propter
deum, suum illi litando filium, plura fecit Deus
propter Abraham, filium suum ab illo requiren-
do, fuitque hæc petitio, quædam ineffabilis mi-
sericordia: quâ illum ditare voluit, & cæteris
hominibus altius extollere: siquidem deo pe-
tente ab Abraham vniuentum suum, non hoc
intendit, ut illum à patre scilicet, nec il-
lum petijt, ut auferret, sed ut illi deum suum
traderet, & hæc est misericordia omnes supe-
rans misericordias & gratia cunctis gratijs ex-
cellentior, & donum quod nullum eminentius:
quia quod à te te ipsum roget Deus, misericor-
dia Dei est, non enim postulat Deus vilius, quod
à te requirit, indigus, sed ut seipsum tibi det,
suisque cumulet abundantè misericordijs. Quando
mendicus ad te festinat, & in ipso Deus à te
quirit elemosynam, non exiguam tibi Deus
præstat misericordiam: etenim nihil primariò
intendit quam tibi tribuere & hæc prima est mi-
sericordia quod tibi fidem infundat, qua Chri-
stum in paupere conueniatis, & tibi conferat
robor, quod tribuas effusa manu quod tu vel
maximi facis, primòque loco ducis, ut Abra-
ham vniuentum.

§. 20. In David, Lot & alijs ostendit Deus,
quod ea tibi reddet mensura, qua tu illi de-
deris: & petijt ab hac muliere potum sicut
Eliezer à Rebecca.

Hæc est Dei astutia, Dei a-limentio, eo
sine perit, & vult ei tribuas, eadẽ
namque mensurâ, qua tu prior illi

erogaueris, reddet tibi. Et quo modo tu cum
illo egeris, aget & tecum. Vtilis est hæc
materia, sunt quoque & exempla, quæ de
hac in Sacris litteris legimos quam plurima,
quæ nobis ex mente D. Augustini summo sunt
studio ponderanda, præsertim illud quod D.
Gregor. In prologo super libros Regum truti-
nat ex historijs librorum Regum. Sæpius ex-
pendit illud Davidis cum Deo, cuius historiam
ita narrat exactè & non vel minimis omisis
circumstantijs Spiritus S. ut iudicio sit, in illa
quam plurima nobis salutis tradita documenta:
cum liquidò constet, illum scribendis non te-
rere tempus otiosis aut inutilibus: & hæc est D.
Chrystostomi regula: *Nihil est in diuinis literis
temere & absque causa positum, etiam verbum;
quod fortuitum videri possit, magnum thesau-
rum in se latentem continet. Vnde nequid dictio
parua, necue syllaba una est prætereunda: non
enim verba qualiacumque, sed Spiritus S. sunt
verba.* Creauit Deus David regem, & transactis
multis bellorum tumultibus, tandem pacificam
illi concessit regnorum possessionem, subiectis
sibi cunctis inimicis, ut Deo carmen hoc ceci-
nerit gratiarum: *Benedictus Dominus Deus meus,
qui sublit populum meum sub me.* Iam pace
tranquillus, & regia clarus celsitudine, lectulo
dormiens, subito expergiscitur, & mente cæpit
attenta somnia recolere beneficia à diuina manu
recepta, quodque suaderet æquitas, Deo simili-
bus quantum par erat responderet obsequij. Ad-
huc Deus nullo particulari templo colebatur, aut
domo, vbi diuina requisiceret arca, vbi sacrificia
ex lege præscripta litarentur, sed per domos va-
gabatur alienas, & mutatas, modò in Sid, mo-
dò in adibus Obededam, modò in ipso Davidis
palatio, hæc ergo cogitat. Ita mihi faueat Deus,
ego domum inhabito magnificam & regali se-
deo palatio, Deus autem nullam habeat sibi do-
mum propriam, sed in mutata debeat viuere,
quis mei similis hoc ferat? Statutum est, ædifi-
cabo illi templum superbum & opulèntum, si non
pro tanti Domini dignitate, saltem pro meæ po-
testatis exiguitate.

Proh quam hoc pium tibi foret exercitium,
si quoties noctibus enigillas, mentem tuâ paulu-
lum attolleres, & præclara à Deo recepta rumi-
nares beneficia, & quam parum gratus illi res-
ponderis, & plus iusto fore quod responderes illi
operibus in eius præstitis obsequium, elemosy-
nis, redemptione pauperum, subsidio xenodo-
chiorum, morum correctione, debito seruitio;
hoc

Lib. 3. de
doctrina
Christi
à c. 12.
vsque ad
10.

D. CHR.
Hom. 10.
14. 15. 18.
Gen.
Tom. 1.
I.
Nihil in
S. pagina
temere
scriptum.
Ps 143. 2.
II.

David
Dei gra-
tus bene-
ficijs cõ-
plũ gdi-
care co-
gitat.

III.
Asserens
rependit
gratiam
Mardo-
chæo.

H h h h 2

hoc ageres quod de Rege Assuero sacrum prodit eloquium, qui de somno euigilans, adferri sibi librum poposcit, in quo preteritorum scribebatur memoria mirabilium: cum autem exitum illud fidelitatis offendisset facinus, quò Mardochæus insidias detegens proditorum, regis consuluit incolunitati, ilico gratias inquit:

Esther. c.
6. 3.

IV.
Sic tibi foret faciendum.

V.
David Deo domum & Deus Davidi cogitavit edificare.

2. Reg. c.
7. 11.

Ier. cap.
1. 37.

57

Hi cogitationibus ita serid David intendebat, ut Nathan prophetam in consilium vocauerit. Eadem nocte reuelauerat Dominus auriculam Nathan, cui sic intellexit quòd David domum nomini meo cogitauerat edificare: noueris igitur, quòd pari passu procedamus: quo namque passu David honorem meum cogitat, eo & ego Davidis cogito beneficium. Ille nomini meo domum molitur extruere, & ego illi similiter. Prædicit tibi Dominus, quòd domum faciat tibi Dominus &c. Et erit fidelis domus tua, & regnum tuum usque in aeternum. Ille sollicitus mihi domum præcogitat, qualem modus non vidit illustrior: ego verò meditatatus sum illi suam extruere, qualem nec caelum vidit illustrior: etenim per me ipsum iuravi, domum illi perpetuam, nobilem, illustrem regni titulo decoratam edificabo, ut vocetur regnum domus David: dabo siquidem illi filium meum regem, qui pariter & eius filius erit, rex præcellus qui sedeat in solio regni sui, non temporalis, quòd spūritus, sed æterni, quòd per omnia regnet sæcula.

Prædixit hoc Angelus Desparæ: *Dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius* &c. O quam latus nobis mysteriorum campus aperitur, quo de regno Davidis æterno, quòd est Christi filij eius legitimi & recta linea ab ea descendens sermonem extendamus, attamen hoc tantum expendamus, eo modo Dominum cum Davide egisse, quòd ille cum Deo egerat, & iisdem passibus, quibus David in Dei seruitio procedebat, iisdem Deum processisse, in illi beneficiando.

Idem in historia iusti Lot videamus. Sedebat vir hic, quo nullus tota Sodomæ iustior, ad

introitum ciuitatis, peregrinos & pauperes expectans, quos sub lectam diuini sicut reciperet ab incolatum calamitatis indemnes: quippe *Homines, Sodomitæ pessimiorant, & peccatores coram Domino nimis.* Accedit Deus sub persona duorum Angelorum peregrinantium, quæ erant ut Angeli formæ spectabiles. A longe Lot duos Angelos explorat, festinus accurrit illis obuius, ad eorum se prostermit pedes, obiecit. Domine mi, hanc apud vos inueniam gratiam, ut in domum meam descendentes hospitem ybi tui sitis, ne vobis quisquam de his nefarijs noceat hominibus aut vlla eorum calumnia conturbet. Respondent illi ut probè morigeratè gratum habemus Domine, verumtamen nolimus tibi esse oneri. *Qui dixerunt minime, sed in platea manebimus.* Hoc ego nullatenus parias, inquit Lot, & dicendo: *Compulsi illos oppido ut disserterent ad eum.* In tabernaculum illos, induxit & opipatam instruit hospitibus cenam. Illi o rumorem intellexerunt Sodomitæ, iuvenes aduentis sole venustiores, hospicio receptos esse in domo Lot, & in eos lasciuam contra naturæ ordinem proponunt exercere, sic ut illos nec Lot à conceptu posset scelere reuocare. Excecauit illos Dominus, & qui sine, Lot aperuit, Angeli fumus (inquunt) calites, à Deo delegari, cuius personam gerimus, & hac nocte priusquam sol eluciscat, totam hanc peccatorum colluuiem, & libidinosas funditibus eueremus. ciuitates. Tu ad esto, mulierem duasque filias assumito, & ab interitu libera vendicabimus. Ad rationes confugit Lot oppositis, egressum excusat, in longam trahit moram, ac illum Angeli, uxorem & filias vi quasi foras eripiunt, & extra ciuitatem statuant, ab omni indemnes periculo; qua ratione, illis verem incendio deualtantibus, cunctisque pereuntibus, Lot cum uxore sua & filijs manit incolomis: *Cumque esset mane, rogebant eum Angeli dicentes; Surge, tolle uxorem tuam, & duas filias quas habes, ne & tu pariter peris in scelere ciuitatis; dissimulante illi, apprehenderunt manum eius, & manum uxoris eius, ac duarum filiarum eius &c. Et duxerunt eum & posuerunt extra ciuitatem.* Non hic leuiter attendamus quàm congruè sibi Lot Deique responderit. Hoc agit Lot studiosè, ut Deum ab omni liberet tutum periculo, quem in illis Angelis, quos peregrinos videt & pauperes, adorabat, & Deus Lot præcipit non segniter indemnitati, Remorantem Deum in peregrinis, & declinat

eliare in domum Lot abnuentem, compulsi illum egressi, ut ad se diuerneret. Lot egredi prociſſantem, suæ salutis sociodem, Deus brachijs accipit, vxotemque eius ac filias posuit extra ciuitatem. *Aprehenderunt manum eius &c.* Nihil etenim eocertius, frater mi, quam quod sicut tu cum Deo feceris, ita & ipse tecum faciet.

Hinc cum SS. Patribus, iustificationem eius educo sententiæ, quam contra diuitem epulonem pronuntiavit Abraham, vt altero die diximus. Flammas hic miser vtebatur infernalibus: oculos sursum attollit, Lazarum videt in sinu Abraham quiescentem, exclamat. Heu pater Abraham, miserere mei. Quid petis? vel vnicam aquæ guttam de manu Lazari distillantem, ipse extremum digitum sui in frigidam intingat, & refrigeret linguam meam, quia crucior in hæc flamma. Hanc, replicat Abraham, non obtinebis, illa tibi haudquaquam concedetur. Bone Deus, quæ est ista tua o Patriarcha severitas? Noone tuille, de misericordia tantopere commendatus, qui ecurtisti obuius per viam in ipso seruore dici sibi deficientibus, qui nedum potum liberalis propinasti, sed insuper & eorum laudandis pedibus aquam porrextisti? Si vinum æte deposceret salestem, si confortatiua magni pretij, si calices aquarum, si vas illas deferri peteret pretiosis: at vero quod vnicam guttulam de digito in aquam intacto efflagitet? Minimum quod alijs concedi potest, statuit Christus aquæ calicem: *Calicem aquæ frigida.* Nec tantum requirit, sed vnicam sine calice guttam quæ de digito desluit aquis intacto. Non illam obtinebit, O Sancte Patriarcha, quam mihi videris inhumanus & immisericors. Si diuitem hunc vt talem habemus: quia Lazarus famem pereuntis, micæ negat panis: an non tu talis, qui guttæ aquam denegas sibi exarscenti? Non crude itas est, sed iustitia, & diuina mirabilis dispositio providentiæ, vt taliter ille haberetur, qualiter ipse Deum habuisset. Otijs eius in paupere Lazaro prouoluitur Deus, & micæ panis mendicus darj postulat, & non tantum illi negauit, insuper & fame perire permisit: eadem mensura Deus illi metitur, vt ipse postulans per ipsum Lazarum aquæ guttam, non illam assequatur, sed sibi in æternum languidus exarscat.

si guttam aquæ non accepit? Desiderauit diues T. 5. P. sal. sullam (loquitur D. Augustinus) de digito contempri ante ianuam suam pauperis, quoniam vtebatur in flamma, & ei non est data: quia iudicium sine misericordia fiet ei, qui non fecerit misericordiam.

Hinc sumitur gestus illius origo, quem Christus in sepultura diuitis scribitur edidisse. Diues erat hic ad luxuriam, atramen præter exemplum crudelis, Accesserunt inopes elemosynam pro nomine lesu postulantibus, ille eorum fatigatus vocibus, auribus digitos imposuit illasque obturauit, quod miseros à se repalit auribus inauditos. Moritur ille, & ad sepulturam effertur, & cadere ad Ecclesiam in pheretico delato, missa inchoatur, quam prius autem intonant: *Requiem æternam dona &c.* Vident crucifixum in altari expositum clauis manuum reſis manibus, digitos auribus imposuisse easque obturasse & sic obturatis perpetuo mansit auribus imago crucifixi: quod tibi significat, quod eo te modo Deus exaudiet rogantem, quod Deum tu exaudieris te rogantem, & eadem tibi mensurâ rependet, quâ tu illi. Quinimo hinc rationem colligit D. Gregori, cur Deus nostris tam parçæ & illiberaliter succurrat orationibus Quas preces, effundis, vt a tua te liberet infirmitate? Quas perlegis litonias, vt à tuis te saluet, quibus opprimeris, nõ audir: calamitatibus? Quor instituntur supplicationes pro pluuia impetranda, pro tertia fructibus, nos illum pro morborum, sterilitatisque remedio? Et non audir Deus tacet: *Quid mirum* (inquit D. Gregorius) *si postulant tarde à Domino audimur, D. Greg. qui præcipientem Dominum aut tarde aut nullo modo audimus, sicut scriptum est: qui e. 15. circ. auertit aurem suam, ne audiat legem, oratio eius ea finem erit execrabilis. Te ipsum examina, & perpende qualiter te cum Deo habebas. Petir à te in paupere panem, vestem in nudo, subsidium in hospitali, pallium in vidua, remedium in misera puella, remissionem in eo qui te offendit, poenitentiam eius quod male commisit, vitæ correctionem quam huc vsque adeo perdidit transgessit, restitutionem eius quod pauperi fur abstulisti &c. Nullo horum illi respondes, in nullo precantem audis, nihil eius gratiã facis, quis quero, te precantem audiat, roganti donet, inſimum releuet, oppresso auxilietur*

Nolim subricere mirabilem historiam, quam vates Aggæus ad nostram refert instructionem vtilissimam. Captiuum abduxeras Dei populum

58
VII.
Diuer
Lazaro
negat mi
us cui &
panis ne
parara
tur.
Matr. 10.
41.

D. Chr. *Micæ cadentes* (inquit Diuus Chrysostomus Epi ad in illud: *Redime me*, & in illud. *Quis est Cypriani homo) de mensa pauperi non dedit, quid mirum*

25. P. sal.
28.
D. Avg.
In ps 147
quis est
homo. T. 8
VIII.
Exem-
plum.

IX.
Nos Deus
quæ &
mus.
D. Greg.
13. Dialo.
e. 15. cir.
Prou. e. 28:

59

hhhhh

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

X.
Populus
Dei domū
edificare
negligit,
similiter
& Deus
corum.

Agg. 1. 2.

lum victor Rex Nabuchodonosor in suorum vindictam peccatorum, ad septuaginta annos, quibus elapsis Deus suæ memor misericordie: illos à seruitute eripuit, in pristinam vindicavit libertatem, & in terram rediit Hierusalem, ubi templum viderunt erutum, domos suas solo prostratas, hereditates in deserto desisse, velut ca foret regio, quam septuaginta annis nullus incoluisset hominum. Igitur in pace reuersi toto conamine domus suas erexerunt, campos aruaque coluerunt, templi Dei prorsus immemores. Accurebant propheta, & in Dei nomine ab illis efflagitabant, vt omnium primò dirutam Dei domum reedificarent in qua domino seruirent suasque offerrent oblationes, & hoc erat eorum responsum: *Nondum venit tempus domus Domini edificande.* Hocceine apud illos agitur, inquit Deus? Sicceine me habent? Nulla sollicitudo faciendi quod in domus meæ requiro refectionem? Amen dico vobis, nec ego illis faciam, quod ad eorum spectat domorum reparationem. Continuo dira premuntur sterilitate, seminant, & messem non colligunt, laborant, & labores manuum non manducant, augebatur in annos miseranda calamitas. Prima temporis initia satis felicia, messem promittebant abundantem, & modo præ nimia siccitate, modo flante Austro calidissimo, cuncta perdebantur, aræ inuadantur semina: his supra modum attoniti, querunt, vnde tanta frugum calamitas, terræ sterilitas? Vocat ad se prophetam Deus aitque: quid tibi videtur, quàm anxie percontanter, vnde frugum tanta sterilitas, aquarum defectus, messis inopia, conqueruntur, quod eorum non ad sim precibus, damna reparaturs, sed quod illos perire, patique permittam immisericos. Illis dicto, quod ego sim, qui hæc ago. Ventus ille messem exurens, quando fruges sperabant vberimus & omnia campi gramina consumens: flatus

Agg. 1.

meus fuit: *Respexistis ad amplius, & ecce factum est minus &c. & exsuffiaui illud.* Si causam nolite desiderare, dic eis, ipsi seipsos considerens videant qualiter mihi semant: *Ponite corda vestra super vias vestras.* Propter hoc super vos prohibiti sunt cæli, ne darent rorem &c. Vos ipsos considerare, non offeritis quod à vobis requirit Deus, nec eius templum laboratis edificare, nullum in vobis est studium illi seruiendi, quisque quæ sua sunt, querit, proprio studet lucro ac voluptati, & hoc quisque indicat, semper esse tempus idoneum, quo sibi subueniatur. Sciant igitur, quòd eo me modo cum illis habeam: cum enim mihi

non tribuant, quæ ab eis postulo, non illis tribuo quod à me reposcunt, cum mihi non subueniant, nec illis subuenio: *Ponite corda vestra super vias vestras, seminastis multum, & inuultis parum &c.* Vultis vt ego faciam? Et vultis? Vultis ego vos exaudiam? Exaudite me. Vultis votis vestris annam? & meis annote: vultis dem? Date. Date quod à vobis requiro, eo namque animo peto, vt eandem vobis mensuram remittat: *Ascendite in montem, & portate ligna, & edificate domum.* Aderte quæ à vobis reposco domui meæ edificandæ, & videbitis, quæ ratione vestras sim domus edificaturus, & supra modum benedicturus.

Hoc habet Deus in more positum, vt sese prosequitur D. Chryostomus, & inter alia hoc expendit quod eo se modo Deus gesserit cum Achab rege, quo cum Deo ipse te Rex gesserat. Ipse per manus ministrorum suos vendidit Naboth, quas plenis domum cophinis retulerunt. Deus similiter & illius videmur, auferens per manum Iehu capita septuaginta suis filijs, qui velut palmites euerant vineæ, & cophinis imposita retulerunt Hierusalem. Rex Aza, vt Dei prophetam cruciatibus subiceret, mandat illi pedibus suis constringi, & illum cruciatu Deo dolore pelum grauisimo, quò vitæ miseram absoluti perdidit: *Laborauit Aza dolore pelum vehementissimo.* Omnes loquuntur facium Atonibezecus tanta fuit immanitas, vt comprehensio septuaginta Regibus, illis summa manuum pedumque rescinderet, & sub mensa sua pronos humiliaret, vt velut canes micæ colligerent decedentes. Hoc eodem illum Deus armis populi punxit iussu supplicio, vt comprehenso manuum pelumque summa refecarent & exclamat: *Sicut feci, ita reddidit mihi Dominus.* Ex his nobis exposuit D. Greg. Nyssæ, quod Christus nobis in oratione dominica præcipit, dicere: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris:* de quibus iterum diximus, Similiter ex his iudicio declarari possunt difficiliora illa verba, quæ præmissi eximij visionibus, profert, D. Ioannes Evangelista: *quis habet autem, audiat. Quis in captiuitatem duxerat, in captiuitatem vadet, quis in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi:* quibus hæc addit: *Hic est, & assensio & fides Sanctorum.* Audiant me, quot quot aures habent audienti, recipiet quisque à Deo in xpo id quod Deo fecerit: *Hic assensio est, & fides Sanctorum.* Duo peti

XIV. *Popl à*
Sanctis
Dom
idem &
patentis
Galat. c.
1. 6.

à Sanctis Dominus, fidem & patientiam. Patientiam qua longanimes omnes perferant dolores, poenas, iniurias, labores pro suo nomine, fidem vitam qua opera faciant charitatis in Dei obsequio. *Fidesque per charitatem operatur.* In quo hæc omnia fundantur: Quis ad hæc mouet Dei charitissimos? scire, quò sicut illi pertulerint poenas, mortificationes & iniurias, & hæc omnia propter Deum ex charitate remiserunt: ita & Deo patienter illos perferet, ac eorum peccata elementis indulget. Et sicut illi fecerint id, quod ab ipso Deus in suis requirit obsequium, ita faciet & Deus quod ipsi ab illo quesierint, ut æternam assequantur beatitudinem.

XV. *Hoc con*
uam
ingessit
David
Salomò.
1. 2. Paral.
cap. 1. 8. 9.

His præ congruit consilium quod dedit vir ille, secundum cor Dei, David, filio suo Salomoni iam morti, & discessuri ex hac vita proximus: quo tempore consilia plerumque dantur saniora. *Tu autem fili mi Salomon, scito Deum patris tui, & seruito ei corde perfecto, & animo voluntario: omnia enim cor dæseruatur Dominus, & uniuersa mentium cogitationes intelligit. Si qua seris eum, inuenies; si autem dereliqueris eum, proiecit te in æternum.* Audi me, fili mi, & Salomoni: nolim te ignorare, quæ si diuina conditio: *Scito Deum patris tui* qualis sit, Noueris quod apertos & firmatos habeat oculos suos super cor tuum, ipse attentissimè rimatur cordis intima, tuas cogitationes, dispositiones, desideria, machinationes: *Omnia corda seruantur Dominus, &c.* En tibi nostris discursus exordium: *Posui oculum super corda eorum.* Non hoc te lateat, fili mi, quale namque fuerit illi cor tuum, tale & tibi erit cor Dei: & sicut Dei responderis petitionibus, respondebit & tuis: ea namque mente suas proponit ut tuis viam aperiat, & ad hoc petit, ut tibi largiatur. Illæ Dei sunt inventiones, hoc modo tecum agit, quia petit à te, ut tibi largiatur. Habet filiolus tuos pomum seu bellarium in manu, cui tu: *Da mihi, vita mea, pomum hoc.* Ad quid illud efflagitas? Num quia tibi deest, aut ut illud comedas? nequaquam, quinimo quando manum extendit, & brachium attollit ut tibi porrigat, illud recusas, sed ut amore eius expertus, dando tibi quod sibi adeo gratum erat, mille puero rependeres oscula, mille amplexus, imo quid quid habueris. Hoc modo nobiscum agit Deus, & ea à nobis petit intentione.

XVI. *Stenali*
tudo.

Quis videat Eliezer economum Abraham patriarchæ, in terram proficiscentem Mesopotamiam, quæ situram uxorem Isaac filio Domini sui dilecto & omnium heredi facultatum? Illum Abraham delegat, ac præcipit: Volo Filio meo uxorem prouidete, sed nullam expeto gentis Chanaanorum: est etenim perfida, adeoque maledicta, nec filio meo desitero sociam quæ vitum peruerat, & sit eius occasio perditionis. Vade ad terram Mesopotamiam Syriæ, & illam quare, quæ filio meo digna sit sponsa, & ut familiæ meæ sit domina. Deo confide, ille tibi congruam procurabit. Iter arripit Eliezer, multos secum in comitatu trahens camelos cistis oneratos, diuitijs auro gemmisque repletis: accedit Mesopotamiam & Domini sui meritis innixus, sic ait: sit Deus benedictus, iam ad terram appuli, ex qua mihi conuenit uxorem eligere filio Domini mei, & hoc Dei futurum est opus; quæ igitur ratione cognoscam, quænam digna tantæ sit futura celestidini, & quænam illa, quam mihi ad hoc Deus prouidebit. Sit eo modo: ad fontem hunc accedam, & puella quæ prior aduenerit & à qua potum petiero: illa vero responderit: *Bibe Domine, Gen. c. 24. 14.* *quin & camelis tuis dabo potum, ipsa est quam præparasti seruo tuo Isaac, ut sit tantæ familiæ domina;* hoc hæc monilia, huic gemas illas tradam pretiosissimas, hanc abdicam uxorem filio Domini mei. Propiè igitur ad puteum accedit & sedit. Post pusillū à luge venientē conspicit Rebecca eleganti formâ spectabilē hydriam in scapulis deferentē, hanc tacitè contemplabatur de puteo aquâ haurientem, & ait: Domina mea inueniam gratiâ corâ te, oppidè lassus sum potum mihi de puteo propinare digneris, ignosce, si molestus sum: Respondit illa: fecero libentissimè, nedum tibi, sed & camelis tuis, ut bibant aquam hauriam promptissima. Confestim arcas recludit Eliezer diuitias promit & gemmas, quas magnâ illi copiâ refundit liberalis.

braham delegat, ac præcipit: Volo Filio meo uxorem prouidete, sed nullam expeto gentis Chanaanorum: est etenim perfida, adeoque maledicta, nec filio meo desitero sociam quæ vitum peruerat, & sit eius occasio perditionis. Vade ad terram Mesopotamiam Syriæ, & illam quare, quæ filio meo digna sit sponsa, & ut familiæ meæ sit domina. Deo confide, ille tibi congruam procurabit. Iter arripit Eliezer, multos secum in comitatu trahens camelos cistis oneratos, diuitijs auro gemmisque repletis: accedit Mesopotamiam & Domini sui meritis innixus, sic ait: sit Deus benedictus, iam ad terram appuli, ex qua mihi conuenit uxorem eligere filio Domini mei, & hoc Dei futurum est opus; quæ igitur ratione cognoscam, quænam digna tantæ sit futura celestidini, & quænam illa, quam mihi ad hoc Deus prouidebit. Sit eo modo: ad fontem hunc accedam, & puella quæ prior aduenerit & à qua potum petiero: illa vero responderit: *Bibe Domine, Gen. c. 24. 14.* *quin & camelis tuis dabo potum, ipsa est quam præparasti seruo tuo Isaac, ut sit tantæ familiæ domina;* hoc hæc monilia, huic gemas illas tradam pretiosissimas, hanc abdicam uxorem filio Domini mei. Propiè igitur ad puteum accedit & sedit. Post pusillū à luge venientē conspicit Rebecca eleganti formâ spectabilē hydriam in scapulis deferentē, hanc tacitè contemplabatur de puteo aquâ haurientem, & ait: Domina mea inueniam gratiâ corâ te, oppidè lassus sum potum mihi de puteo propinare digneris, ignosce, si molestus sum: Respondit illa: fecero libentissimè, nedum tibi, sed & camelis tuis, ut bibant aquam hauriam promptissima. Confestim arcas recludit Eliezer diuitias promit & gemmas, quas magnâ illi copiâ refundit liberalis.

Dic mihi, precor, Eliezer, ut quid aquâ ab hac puella poposcisti? Nūquid tibi aut illicitū aut impossibile illâ haurire, cū tibi vasa ad promendū sat multa suppetuerent? Non illam expoposci, licet arespondet, ut illâ mihi daret, sed ut illa illâ mihi ex amore, & libetī animo propināte, cerro cognoscerē hanc ipsâ esse mihi à Deo præordinatâ, illi que monilia & inanes, quas attuli, residerē, nec tō domini domus illius crearem, quâ mūdus ignorat illustriorē scilicet Abraham. In hunc finē poposcit, & poscit à te Deus charissime, non quod ei indigeat, quod illi possit largiri, sed ut seipsū tibi refundat. Qua intēione petit in paupere eleemosynam, nisi ut tibi misericordiæ sibi donorūque rependat eleemosynā? Quo sine rogā nobis gat, ut tuum in Deum dirigas intellectum? Illo petat.

XVII. *Cur à*
becca E-
liezer a-
popocat.

Cur à Rebecca Eliezer poposcit? Nūquid tibi aut illicitū aut impossibile illâ haurire, cū tibi vasa ad promendū sat multa suppetuerent? Non illam expoposci, licet arespondet, ut illâ mihi daret, sed ut illa illâ mihi ex amore, & libetī animo propināte, cerro cognoscerē hanc ipsâ esse mihi à Deo præordinatâ, illi que monilia & inanes, quas attuli, residerē, nec tō domini domus illius crearem, quâ mūdus ignorat illustriorē scilicet Abraham. In hunc finē poposcit, & poscit à te Deus charissime, non quod ei indigeat, quod illi possit largiri, sed ut seipsū tibi refundat. Qua intēione petit in paupere eleemosynam, nisi ut tibi misericordiæ sibi donorūque rependat eleemosynā? Quo sine rogā nobis gat, ut tuum in Deum dirigas intellectum? Illo petat.

XVIII. *Cor De*

Cor De donorūque rependat eleemosynā? Quo sine rogā nobis gat, ut tuum in Deum dirigas intellectum? Illo petat.

Deus

Deus indiget, vt luce repleat supernaturali. Quo petit animo cor tuum ac voluntatem? quid Deum cum illa factum opinaris? Vt illam suam repleat gratia, dicitque misericordia. Quam mentis flagitat lacrimas? vt illis animam bene lotam tibi refundat: & eo sine ab hac postulat muliere putei aquam, vt illi aeternae vitae aquas hauriat suavissimas.

§. 21. Da mihi bibere. Magna Deus operatur per aquas, in aquis, & circa aquas, quas etiam petit.

¶ 61 **C**irca puteum suum diuinus ille sponfus praestolatur amasiam, & omnium primom, aquas postulat: *Da mihi bibere.*

Magna possumus sperare mysteria. Librum edidit antiquus ille pariter & doctus Tertullianus contra Quintillam omnino mirabilem, quae cum mulier esset, inter haeresum monstra, quae mundus execratus est, ceuseatur esse non minimum. Magoam (vt diximus) habet mulier in viros potestatem vt eos in suam pelliciat male-

I. Quintilla haereticarcha.

suada voluntatem, praesertim si mulier sit, vt pulchritudine, ita dignitate spectabilis. Si huic addatur, quod versipellis sit sagax, eloquens, diabolica, adulatoria, quid non efficit? Pernitiosa fuit cum primis Quintilla sicut & Priscilla. Hanc inter alias, toebatur haeresim sibi primariam, quod baptismum conaretur vt inutilem extirpare: vt autem hunc eneteret Tertullianus errorem, coepit expendere mirabilia, quae Deus peregit in aquis, & per aquas, & ad eius exemplum idem fecit D. Hieronymus in eundem colligans scopum. Quis fando explicet (inquit D. Hieronymus) quae Deus ab ipsius orbis inuocabulis patrauit in aquis, de aquis, per aquas, & circa aquas. *De schola ishe-*

D. Hier. Epist. 83. ad Occa. Tom. 2.

torum aquarum laudes predicemus. Quando nec Sol, nec Luna, nec stellae lucebant, horrendis omnia tenebris involuebantur: *Solus Spiritus Deus in auriga modum super aquas ferebatur, & nascentem mundum in figura baptismi parturiebat.* Per aquas & de aquis videtur mundus proditus. Ex aquis omnia Deus eduxit, sic enim nobis proponitur in mundi primordio Spiritus ille diuinus super aquas velut auis ovis incubans: *Spiritus Dei incubabat super aquas,* legis textus Hebraicus, indicans, quod illa materia essent, de qua Deus totum educere disponebat vniuersum. Ipse super aquas incedens sic

II. Aquarum mysteria admiranda Gen. 2.

agebat vt tanta tantaque nascerentur: *Inter caelum & terram extenditur firmamentum, & iuxta Hebraei sermonis etymologiam, caelum est Samaim ex aquis sortitur vocabulum.* Reatinus Doctor egregius Samaim (inquit) *ibi aquae, nam Maim aqua vocantur, sic firmamentum vocant Hebraei aquas, quae super caelo sunt Crystallinum caelum nunc vocant Theologi.* Nec displicet haec sententia D. Hieronymo, cum addat: *Et aqua quae super caelos sunt, in laudes Dei separantur. Caelum est locus in quo Deus residet, caelum Samaim, ibi aqua. Vbi aqua sunt, ibi residet Deus: eorum vbi lacrima fuit, vbi verum poenitentiae planctus, indubie residet ibi Deus.*

agebat vt tanta tantaque nascerentur: Inter caelum & terram extenditur firmamentum, & iuxta Hebraei sermonis etymologiam, caelum est Samaim ex aquis sortitur vocabulum. Reatinus Doctor egregius Samaim (inquit) ibi aquae, nam Maim aqua vocantur, sic firmamentum vocant Hebraei aquas, quae super caelo sunt Crystallinum caelum nunc vocant Theologi. Nec displicet haec sententia D. Hieronymo, cum addat: Et aqua quae super caelos sunt, in laudes Dei separantur. Caelum est locus in quo Deus residet, caelum Samaim, ibi aqua. Vbi aqua sunt, ibi residet Deus: eorum vbi lacrima fuit, vbi verum poenitentiae planctus, indubie residet ibi Deus.

Hinc videbimus in Ezechie, cur crystallus quam vidit supra Cherubim, illi extensa esse videretur: *Id est compactas & densiores aquas, & aquae illae sunt supra Cherubim: siquidem aquae lacrymarum, & verum dolor poenitentiae superextollunt aliquos ipsi Cherubim altiores: sicut peccatricem Magdalenam multae lacrimae, compactae & densiores, & non aquae, quae in ventum euanescent, ad tam excelsum extulerunt locum, quo hodie gaudet, ingredienti per amorem, quod in Christum flagrabat, vt ad ordinem ascederit Seraphinorum: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* De aqua caelum creatur: & firmamentum, de illis aues eduxit per atra volitantes, de ipsis & per ipsas immunditiam & intolerabilem mundi tempore. Neque purgavit corruptionem. Peccat mundus: *Et sine aquarum diluuis non purgatur.* Ex omni parte decedant aquae de caelo, & de terra: *Statimque columba Spiritus sancti expulsa alite teterrimo (nempe coruo) Ita ad Nequaquam ad Christum in Iordane deuolat & ramo resurrectionis ac luminis pacem orbi annuntiat.* Cuius post aquas euolat columba cum ramo olivae & pacis, etenim post tales aquas, quid futurum sperabatur, nisi *Vade in pace?**

Ex illis inuicem eduxit populi sui decem, cui vult nomen sit Moyses, id est eductus de aquis. Illis condignam famit de rebus Pharaone eiusque exercitibus vindictam, qui caput contra Deum extollere conabantur: *Pharao cum exercitu suo nolens populum Dei exire de Aegypto in typo baptismatis suffocatur: vt in Psalmis interfectione illius describitur: contritus capite capite draconum in aqua. Tu confregisti caput draconis.* Lacrymarum aquis caput conuertitur satanae: sunt illae, quibus cor confirmatur, quod est,